

باسمه تعالی

تعهد نامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجانب غزاله زهرایی کیا دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در رشته حقوق که در تاریخ ۹۷/۰۶/۲۱ از پایان نامه خود تحت عنوان " بررسی فقهی و حقوقی اجرای علنی حدود و تعزیرات و پیامدهای آن " با کسب نمره ۱۷,۷۵ و درجه بسیارخوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب، مقاله و.....) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و رویه موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه/ قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ، ثبت اختراع و.... از این پایان نامه را داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد واحد شهر قدس مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت .

نام و نام خانوادگی: غزاله زهرایی کیا

تاریخ و امضاء:

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، ما دانشجویان و اعضاء هیأت علمی واحدهای دانشگاه ازاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هر گونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند.

۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هر گونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هر گونه حرمت شکنی.

۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.

۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هر گونه پنهان سازی حقیقت.

۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.

۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد شهر قدس
دانشکده علوم انسانی، گروه حقوق

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
گرایش جزا و جرم شناسی

عنوان:

**بررسی فقهی و حقوقی اجرای علنی حدود و تعزیرات و پیامدهای
آن**

استاد راهنما:

دکتر رضا بیرانوند

نگارنده:

غزاله زهرایی کیا

شهریور ماه ۱۳۹۷

واحد شهرقدس

فرم تأییدیه‌یات داوران

با یاری خداوند متعال جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم غزاله زهرایی کیا در رشته حقوق جزا و جرم شناسی

با عنوان: بررسی فقهی و حقوقی اجرای علنی حدود و تعزیرات و پیامدهای آن

با حضور استاد راهنما و هیأت داوران در تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۲۱ ساعت ۱۷ در محل سالن دفاع دانشکده علوم انسانی برگزار و با کسب نمره ۱۷,۷۵ و درجه خوب مورد تصویب قرار گرفت.

* در ضمن اینجانب متعهد می شوم که تمامی اصلاحات پایان نامه را تحت نظر اساتید راهنما و مشاور بطور کامل انجام داده ام و در صورت عدم رعایت و صحت و سقم این موضوع در هر زمان (حتی بعد از صادر شدن مدرک فارغ التحصیلی)، دانشگاه می تواند طبق مقررات و ضوابط مربوطه با اینجانب برخورد نماید.

نام و نام خانوادگی: غزاله زهرایی کیا	نام و نام خانوادگی: غزاله زهرایی کیا	تاریخ و امضاء:.....
نام و نام خانوادگی: دکتر رضا بیرانوند پایان نامه مورد تأیید اینجانب می باشد.	نام و نام خانوادگی: دکتر رضا بیرانوند پایان نامه مورد تأیید اینجانب می باشد.	تاریخ و امضاء:.....
نام و نام خانوادگی: دکتر علیرضا میلانی اصلاحات مورد نظر، انجام شده است.	نام و نام خانوادگی: دکتر علیرضا میلانی اصلاحات مورد نظر، انجام شده است.	تاریخ و امضاء:.....
نام و نام خانوادگی: دکتر سجاد اختری اصلاحات مورد نظر، انجام شده است.	نام و نام خانوادگی: دکتر سجاد اختری اصلاحات مورد نظر، انجام شده است.	تاریخ و امضاء:.....
نام و نام خانوادگی: دکتر علیرضا مظلوم رهنی موارد فوق مورد تأیید اینجانب می باشد.	نام و نام خانوادگی: دکتر علیرضا مظلوم رهنی موارد فوق مورد تأیید اینجانب می باشد.	تاریخ و امضاء:.....

سپاس نامه

سپاس بی حد به درگاه باری تعالی که اولین و بزرگترین یاری گربندگان در آغاز هر کاریست و هر چه دارم از اوست.

با تقدیر و تشکر از استاد محترم جناب دکتر رضا بیرانوند که مرا به حق در طی مراحل مختلف این تحقیق صبورانه راهنمایی کردند و از محضر علمی شان مستفیض گردانیده اند.

تقدیم نامه

این پایان نامه صمیمانه تقدیم می شود به :

پدر و مادر عزیزم

که با عشق و فداکاری در تمامی مراحل زندگی

مرا یاری و همراهی نموده اند.

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۲	فصل اول: کلیات.....
۳	مقدمه.....
۵	بیان مسئله.....
۸	اهمیت و ضرورت انجام تحقیق.....
۹	مرور ادبیات و سوابق مربوطه.....
۱۱	جنبه جدید بودن و نوآوری در تحقیق.....
۱۲	اهداف مشخص تحقیق.....
۱۲	سؤالات تحقیق.....
۱۳	فرضیه‌های تحقیق.....
۱۴	تعریف واژه‌ها و اصطلاحات فنی و تخصصی.....
۱۵	فصل دوم: ادبیات تحقیق.....
۱۶	طرح بحث.....
۱۶	۱-۲: مجازات در فقه اسلامی و حقوق موضوعه ایران.....
۱۶	۱-۱-۲: مفهوم مجازات.....
۱۷	۱-۱-۱-۲: مفهوم لغوی مجازات.....
۱۷	۲-۱-۱-۲: مفهوم اصطلاحی مجازات.....
۲۱	۲-۱-۲: مجازات در فقه.....
۲۲	۳-۱-۲: مجازات در حقوق.....
۲۳	۲-۲: حدود.....
۲۳	۱-۲-۲: مفهوم حدود.....
۲۴	۲-۲-۲: جرایم مستوجب حد و نحوه اجرای آنها.....
۲۷	۳-۲-۲: توقف یا عدم اجرای حد.....
۲۹	۳-۲: تعزیرات.....
۳۱	۴-۲: اجرای علنی.....
۳۱	۱-۴-۲: معنای لغوی.....
۳۱	۲-۴-۲: معنای اصطلاحی.....
۳۴	فصل سوم: آثار و پیامدهای اجرای علنی حدود.....
۳۵	طرح بحث.....
۳۵	۱-۳: جرایم مستوجب حد در قانون مجازات اسلامی.....
۳۶	۲-۳: ویژگی حدود.....
۳۷	۱-۲-۳: شکستن ممنوعیتهای الهی.....

۳۸	۲-۲-۳: مبتنی بودن بر تسامح
۴۰	۳-۲-۳: اثبات سخت مجازات حدود.....
۴۱	۳-۳: اهداف تشریح مجازات حد.....
۵۰	۴-۳: نحوه اجرای حدود.....
۵۱	۳-۴-۱: اجرای علنی حدود.....
۵۴	۳-۴-۲: اجرای غیر علنی حدود.....
۵۴	۳-۵: آثار و پیامدهای اجرای علنی حدود.....
۵۸	فصل چهارم: آثار و پیامدهای اجرای علنی تعزیرات.....
۵۹	طرح بحث.....
۵۹	۴-۱: جرایم مستوجب تعزیر.....
۶۱	۴-۲: ویژگی تعزیرات.....
۶۳	۴-۳: نحوه اجرای تعزیرات.....
۶۳	۴-۳-۱: نحوه اجرای مجازات حبس.....
۶۴	۴-۳-۲: نحوه اجرای مجازات جزای نقدی.....
۶۵	۴-۳-۳: نحوه اجرای شلاق تعزیری.....
۶۷	۴-۳-۴: نحوه اجرای مجازات جایگزین حبس.....
۶۸	۴-۴: ابزار گزایی کیفی.....
۷۲	۴-۵: پیامدهای اجرای علنی تعزیرات.....
۷۷	فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات.....
۷۸	نتیجه گیری.....
۸۰	پیشنهادات.....
۸۳	منابع.....
۸۸	چکیده انگلیسی.....

چکیده

اجرای علنی حدود و تعزیرات یکی از راه‌های مجازات مرتکبین و این دسته از جرایم می‌باشد. اجرای علنی در مواردی که جرم علنی شده و دارای اثرات سوء اجتماعی باشد و همچنین شاکی خصوصی یا قربانی جرم وجود داشته باشد، رخ می‌دهد. این نوع از اجرای مجازات دارای آثار متفاوتی است اعم از مثبت و منفی. ضرورت ایجاب می‌کند تا بررسی شود اجرای علنی این مجازات‌ها چه تاثیری در آثار سوء اجتماعی ناشی از ارتکاب جرم دارد و از طرفی اهمیت این مسئله الزام می‌کند تا جنبه‌های قابل پیشگیری که در اجرای علنی می‌باشد، شناسایی گردد. به همین جهت هدف در این پژوهش بررسی آثار و پیامدهای اجرای علنی حدود و تعزیرات در تنبیه مجرم، پیشگیری و بازدارندگی از وقوع جرم، اجرای صحیح قانون و احکام اسلامی در جامعه اسلامی گذارده شد. این پژوهش به روش تحلیلی و توصیفی انجام گردید و اطلاعات آن به روش کتابخانه‌ای از کتب و مقالات مرتبط جمع‌آوری گشت. در انتها این نتیجه حاصل شد که اجرای علنی حدود و تعزیرات می‌تواند به تنبیه مجرم و پیشگیری از جرم کمک کند و عمده‌ترین اثر مثبت آن، پیشگیری اجتماعی و عمده‌ترین اثر منفی آن، ترویج خشونت می‌باشد. منتها با توجه به حساسیت جوامع بین‌المللی نسبت به جامعه اسلامی ما باید دقت شود تا در پس هریک از این مجازات‌ها از انواع دلایل و مستندات فقهی، حقوقی، علمی، دکتین و نظریات مکاتب مختلف در این حوزه بهره‌مند شویم تا کمتر در مظان اتهام به نقض حقوق بشر و تشکیک و تردید قرار گیریم.

واژگان کلیدی: حدود، تعزیرات، اجرای علنی، پیشگیری اجتماعی، مجازات مرتکبین، ترویج

خشونت

فصل اول: کلیات

مقدمه

در نظام‌های حقوقی سراسر دنیا حقوق کیفری از زمینه‌های فعال و پربرخورد حقوقی می‌باشد. در حقوق کیفری مسائل و مباحث فراوان و معتناهی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. یکی از مهمترین مسائلی که در حقوق کیفری بحث می‌شود بحث جرم شناسی می‌باشد. جرم‌شناسی بدین معناست که عوامل ارتکاب جرم و بزه مورد شناسایی قرار گیرد. به عبارت دیگر رفتار مجرمانه در مباحث مربوط به جرم‌شناسی مورد بررسی و واکاوی قرار می‌گیرد. محققان در مطالعات جرم‌شناسانه رفتار مجرمان را به دقت مورد بررسی قرار می‌دهند تا پی ببرند اولاً چه عواملی سبب بروز رفتار مجرمانه می‌شود و ثانياً در بررسی عوامل مختلف که زمینه بروز رفتار مجرمانه را ایجاد می‌کند به این مسئله پرداخته می‌شود که کدام عامل سبب بروز چه نوع جرمی می‌گردد. برای مثال بررسی می‌شود که در جرم سرقت چه عاملی وجود داشته که بزهدکار را به ارتکاب سرقت سوق داده است. بنابراین ملاحظه می‌شود که از در مباحث مرتبط به جرم شناسی هم جرایم مختلف و هم عوامل مختلف و هم مجرمین مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرند. حال در بحث مرتبط با جرایم مختلف این مورد نیز بررسی می‌گردد که کدام جرم چه مجازاتی خواهد داشت. باید گفت گرچه در ظاهر امر به نظر می‌رسد بحث طبقه‌بندی جرایم که در قانون مجازات اسلامی صورت گرفته یک بحث کیفری است، لکن با اندکی دقت نظر مشخص می‌شود، طبقه‌بندی جرایم را نیز می‌توان از مباحث جرم‌شناسانه در نظر گرفت. مطابقت دادن جرم با مجازات مسئله‌ای است که جرم‌شناسان می‌بایست در مورد آن پژوهش و تحقیق نموده و در این ارتباطات تئوری‌های مفید و روزآمد طراحی نمایند. طبقه‌بندی مجازات‌ها در قانون مجازات اسلامی یک طبقه‌بندی سنتی است که ماخوذ از فقه می‌باشد لکن پرسش اینجاست که آیا این طبقه‌بندی کارایی مورد نظر را دارد یا خیر؟ به عبارت دیگر می‌دانیم که در

مباحث حقوق کیفری دو بحث بسیار اهمیت دارد. اول بحث پیشگیری از جرم دوم بحث مجازات مرتکبین. این دو بحث از اهداف عمده حقوق جزا است. حال می شود پرسش فوق را اینگونه مطرح نمود که آیا طبقه بندی صورت گرفته می تواند در پیشبرد اهداف حقوق جزا در ارتباط با دو بحث ذکر شده مفید باشد؟ در پاسخ باید گفت تنها طبقه بندی مجازات ها برای پیشبرد اهداف کافی نیست بلکه مسئله مهم دیگری که باید مد نظر قرار گیرد این است که جرایمی که در این طبقه بندی ها مورد شناسایی قرار می گیرند به چه نحو مورد بررسی و مطالعه قرار بگیرند که بتوانند در سیر رسیدن به اهداف حقوق جزا موثر باشند. به دیگر بیان قانون مجازات اسلامی یک طبقه بندی از مجازات ها ارائه داده است و جرایم مختلف به تناسب در یکی از این طبقه ها جای می گیرند. تا اینجا ابهامی وجود ندارد و نکته ای نیست. ابهام و نکته آنجاست که باید پرسید حال که هر جرمی به تناسب در یک طبقه قرار گرفته است، چگونه باید با آن جرم و مجرم آن جرم برخورد شود که در پیشبرد اهداف مارالذکر حقوق جزا مفید باشد. صاحب نظران در این زمینه نظرات مختلفی ارائه داده اند همچنین مکاتب مختلفی نیز در این ارتباط ایجاد شده که پیروان هر مکتب ایده و اعتقاد خاص خود را دارند. مثل مکتب فایده اجتماعی، مکتب نئوکلاسیک و غیره. حقوق ایران که ماخوذ از فقه اسلامی می باشد نیز در این حوزه نظر خاصی دارد. درباره دو هدف مارالذکر باید گفت مباحث مربوط به این دو آنقدر گسترده است که هر دو هدف را نمی توان در یک پژوهش، بررسی نمود لکن این دو هدف آنچنان مجزا و غیر مرتبط نیز نیستند که بتوان به سهولت آنها را در دو پژوهش مجزا مطالعه نمود. بنابراین به نظر می رسد بهترین راه این است که در یک پژوهش به یکی از اهداف توجه شود و در عین حال هدف دیگر نیز مدنظر باشد. از همین رو در این پژوهش محور بحث هدف دوم یعنی مجازات مرتکبین می باشد که البته هدف پیشگیری نیز دور از نظر نیست. بنابراین با این توضیح باید گفت این

پژوهش به دنبال بررسی این موضوع است که نحوه اجرای مجازات بر اساس طبقه‌های مختلفی که قانون از مجازات‌ها نموده است چگونه باید باشد که موثرتر واقع افتد. نکته دیگر اینکه در این پژوهش تلاش می‌شود دو طبقه مجازات‌های حدود و تعزیرات که از طرفی شباهت و قرابت بسیاری به یکدیگر دارند و از طرف دیگر به نوعی در تقابل حقوق و فقه هستند مورد مطالعه قرار گیرد. بنابراین نحوه اجرای مجازات‌های حدود و تعزیرات موضوع بحث در این پژوهش می‌باشد.

بیان مسئله

قوام و دوام هر جامعه به «نظم»، «امنیت» و «عدالت» در آن جامعه وابسته است و دستیابی به اهداف مذکور بدون وضع قوانین که بیانگر حقوق و تکالیف افراد جامعه است، عملی نمی‌شود و «قوانین جزایی» که بخشی از قوانین هر کشور را تشکیل می‌دهد، پشتوانه و ضمانت اجرای صحیح قوانین به شمار می‌آید و در مورد مجرمان و قانون شکنان و برهم زنندگان نظم و امنیت و عدالت به اجرا در می‌آید. بدیهی است که مکتب اسلام نیز مانند هر مکتب حقوقی دیگر دارای قوانین خاص و ویژه خود بوده و بر خلاف قوانین ساخته فکر بشر، دارای منشأ الهی است و رأفت و رحمت و عطوفت در کنار عدالت چون روحی در کالبد تمامی قوانین جزایی اسلام ساری و جاری است. قوانین جزایی اسلام در چهاربخش «حدود» و «قصاص» و «دیات» و «تعزیرات» خلاصه می‌شود.

فقیهان با تعابیر مشابه و نزدیک به یکدیگر، حد و تعزیر را تعریف کرده اند. وجه مشترک این تعاریف این است که حد مجازات معین و مقدر در شرع و تعزیر مجازات تعیین و تقدیر نشده

در شرع است. به این معنا و با این مقصود که فهرست جرائم حدی توسط شارع احصاء حصری و نهانی و مجازات های آنها تعیین و تقدیر شده و کیفر جرایم تعزیری به حاکم واگذار شده است.

راجع به قلمرو حدود و تعزیرات، یعنی جرایم مستوجب حد یا تعزیر، انواع و نیز احکام مجازات های حد و تعزیر، آراء مختلفی وجود دارد. نکته قابل توجه در این میان این است که تنها آن دسته از مجازات ها که امکان اجرای آن در ملأ عام وجود دارد، در این پژوهش مورد توجه است.

حال نکته مهم در این میان این است که آیا قوانین جزایی اسلام باید به صورت علنی به اجراء درآید، یا اینکه به منظور حفظ حرمت مجرمان بایستی در خفاء و به دور از انظار عمومی به مرحله اجراء درآید؟

برخی از نویسندگان بین اجرای علنی حدود و اجرای حد در ملأ عام تفکیک قائل شده و بیان کرده اند: اجرای مجازات در ملأ عام فاقد هرگونه مستند شرعی است و هیچ دلیلی وجود ندارد که مجازات در ملأ عام اجرا شود. بین علنی بودن مجازات و اجرای مجازات در ملأ عام تفاوت اساسی وجود دارد. اجرای علنی به این معنا است که مجازات در مکانی اجرا شود که اگر کسانی مایل به حضور در آن مکان باشند، بتوانند حضور یابند و کسی مانع حضور آنها نشود، ولی مجازات در ملأ عام به این معنی است که در محل تجمع مردم و رفت و آمد آنان مثلاً در میادین پرجمعیت اجرا شود.

اما با رجوع به سیره پیامبر (ص)، ائمه معصومین (ع)، متون روایات و کتب متداول فقهی واقعاً چنین تفکیکی بین اجرای علنی حدود و اجرای حدود در ملأ عام مشاهده نمی شود و در کلام مذکور نیز هیچ دلیل و مستندی برای این تفکیک اقامه نگردیده است. در متون روایات نه واژه «اجرای علنی» آمده و نه واژه «ملأ عام». از این رو نمی توان با تفسیر و تحلیل این واژه ها حکم شرعی استنباط نمود. آنچه در سیره معصومین قطعی است این است که حدود در حضور مردم اقامه می شد و مردم برای اجرای حدود اجتماع می کردند. این که ما ادعا کنیم اجرای حدود در حضور مردم اقامه می شد و مردم برای اجرای حدود اجتماع می کردند و این که ادعا شود اجرای حدود در حضور مردم، اجرای علنی حدود بوده نه ملأ عام به دلیلی نیاز دارد که اثبات کند هیچ یک از حدود در اماکن عمومی اجرا نمی شده و تمامی حدود، با حضور مردم در اماکن خاص اجرا می گردید و الا اثبات آن مشکل است. از این رو این تفکیک مبنای فقهی ندارد.

در فلسفه اجرای علنی حدود مفسران شیعه معتقدند: هدف تنها این نیست که گناه کار عبرت گیرد، بلکه هدف آن است که مجازات او سبب عبرت دیگران هم شود، و به تعبیر دیگر، با توجه به بافت زندگی اجتماعی بشر، آلودگی های اخلاقی در یک فرد ثابت نمی ماند و به جامعه سرایت می کند، برای پاکسازی باید همانگونه که گناه برملا شده، مجازات نیز برملا شود.

به این ترتیب پاسخ این سوال که چرا اسلام اجازه می دهد آبروی انسانی در جمع بریزد روشن می شود، زیرا مادام که گناه آشکار نگردیده و به دادگاه اسلامی کشیده نشده است

خداوند ستار العیوب راضی به پرده دری نیست اما بعد از ثبوت جرم و بیرون افتادن راز از پرده استتار و آلوده شدن جامعه و کم شدن اهمیت گناه، باید به گونه ای مجازات صورت گیرد که اثرات منفی گناه خنثی شود و عظمت گناه به حال نخستین باز گردد. اصولاً در یک جامعه سالم باید تخلف از قانون با اهمیت تلقی شود، مسلماً اگر تخلف تکرار گردد آن اهمیت شکسته می شود و تجدید آن تنها با علنی شدن کیفر متخلفان است. این واقعیت را نیز از نظر نباید دور داشت که بسیاری از مردم برای حیثیت و آبروی خود بیش از مساله تنبیهات بدنی اهمیت قائلند و همین علنی شدن کیفر ترمز نیرومندی بر روی هوس های سرکش آن هاست.

اما برخی دیگر، معتقد به عدم اجرای علنی حدود هستند. آنها معتقدند که اجرای مجازات در ملاء عام باعث مخدوش شدن چهره بین المللی اسلام در مجامع حقوقی جهان می شود. همچنین شخصیت مجرم تخریب شده و بازگشت مجدد وی به به آغوش جامعه، تا حدودی غیر ممکن به نظر می رسد. مجازات در ملاء عام امکان ایجاد نوعی عقده رونی و انتقام گیری از جامعه را تقویت می نماید.

در این راستا در این پژوهش به بررسی فقهی و حوقی اجرای علنی حدود و تعزیرات و پیامدهای آن پرداخته می شود.

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

در حقوق جزا به منظور دفاع از نظم عمومی، حفظ ارزش ها و کرامت انسان ها، واکنش هایی را

در نظر می گیرند و این وظیفه اعمال مجازات را بر عهده حکومتها می گذارند. از اینجاست که ضرورت مجازات مجرمان روشن می شود. در میان موافقان، عده ای قائل به وجوب و عده ای قائل به استحباب اجرای علنی حدود هستند. گروهی از فقها نیز اجرای علنی حدود را مستحب می دانند. لذا با توجه به اختلاف نظرهای موجود، لازم و ضروری به نظر می رسد در این پژوهش به بحث پیرامون مبانی فقهی و حقوقی اجرای علنی حدود و تعزیرات و پیامدهای آن پرداخته شود.

مرور ادبیات و سوابق مربوطه

غلامی و آقایی میبیدی (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی اهداف اجرای حدود و تعزیرات در کلام فقها و سازوکار حل تلافی آن پرداختند. این پژوهش درصدد تبیین تفاوت مجازات های حدی و تعزیری از نظر اهداف مجازات می باشد و در این راستا به بیان چگونگی لحاظ نمودن این اهداف در تعیین نوع و کیفیت این مجازات ها پرداخته است. سؤال اصلی که در این تحقیق مطرح گردیده این است که اگر در مقام لحاظ نمودن اهداف گوناگون در تعیین کیفیت مجازات مانند بازدارندگی جمعی و فردی، سزادهی، اصلاح و بازپروری و غیره، جمع بین این اهداف به طور کامل میسر نباشد و بین این اهداف و ملاحظه آن ها در تعیین نوع و کیفیت مجازات تلافی رخ دهد و تعقیب پاره ای از اهداف منجر به چشم پوشی از دیگر اهداف گردد تکلیف چیست؟ آنچه در این نوشتار به آن دست یافته ایم، بیان گر آن است که اهداف اصلی و فرعی و میانی در حدود و تعزیرات با هم یکسان نبوده و مکانیزم حل تلافی آن نیز متفاوت خواهد بود. در حدود هدف اصلی، اجرای کامل و به موقع دستور شارع برای حفظ و صیانت از ارزش هایی است که در اجرای حد، دنبال شود. تعیین اهداف فرعی و میانی به طور

کامل به عهده شارع بوده و اجتهاد قاضی در این باب مطلقاً ممنوع می‌باشد. لیکن در تعزیرات هدف اصلی ریشه کن نمودن جرم از طریق بازدارندگی و ارعاب فردی می‌باشد و اهداف دیگر چون «ارعاب جمعی» و «سزادهی» یا اساساً جایگاهی در تعیین نوع و کیفیت مجازات ندارند یا این که به عنوان هدف فرعی مطرح می‌گردند.

حاجی حسینی (۱۳۹۴) در پژوهشی با بررسی مستندات اجرای علنی حدود در فقه شیعه پرداخت. بحث اجرای علنی یا غیر علنی حدود در عصر غیبت از دیرباز یکی از موضوعات اختلافی بین فقهای امامیه و حقوقدانان کشور بوده است. امروزه با توجه به جنبه‌های اجتماعی و حقوقی گسترده این مساله فقهی در ابعاد ملی و بین‌المللی یافتن قول صحیح در این مساله ضرورتی مضاعف پیدا کرده است. در این بین هر کدام از مخالفان و موافقان اجرای علنی حدود، ادله‌ای را مطرح کرده‌اند. مطابق این تحقیق ادله نقلی موافقان، آیه دوم سوره نور و برخی روایات است و ادله عقلی آنها ارعاب و اصلاح جامعه که در نهایت نیز به اجماع تمسک کرده‌اند. دلایل قائلان به اجرای غیر علنی حدود، بیشتر از سنخ عقلی است. از جمله این دلایل می‌توان به وهن دین، مجازات مضاعف بر مجرم و خلاف اصل شخصی بودن مجازات‌ها اشاره کرد. به نظر می‌رسد ادله قائلان به اجرای غیر علنی حدود در عصر غیبت، دارای نقد جدی است و با ادله‌ای که از قرآن و سنت و عقل در اجرای علنی وجود دارد، یارای معارضه ندارد. بنابراین قول مختار این مقاله ضرورت اجرای علنی حدود ولو در عصر غیبت است.

محمدجواد پورحسینی، سیدمهدی قریشی و محمدحسن جوادی، مقاله‌ای با عنوان اجرای علنی مجازات‌ها تالیف نموده‌اند. این مقاله در سال ۱۳۹۶ در شماره ۴۵ پژوهش‌نامه حقوق اسلامی، منتشر شده است. نویسندگان تلاش نموده‌اند که در مقاله مزبور، اجرای علنی مجازات‌ها را از منظر علم

کیفرشناسی و همچنین فقه بررسی نمایند. یافته‌های این مقاله در انتها این است که اجرای علنی مجازات بر مبنای اصول و اسلوب قواعد سنجش پذیر بنا نشده است و در عمل به بازدارندگی و کنترل جرایم منجر نشده است؛ از همین روست که نشانه‌هایی از عوام‌گرایی کیفری در آن قابل مشاهده است؛ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ در ماده ۴۹۹ ممنوعیت اجرای علنی مجازات را اصل و خلاف آن را استثنا و مستلزم وجود الزامات قانونی و مصلحت سنجی‌های قضایی کرده است؛ اجرای علنی مجازات از نظر علم کیفرشناسی آسیب‌های مستقیمی بر خانواده فرد مجازات شده داشته؛ با این اوصاف نه تنها موجب بازگشت وی به عنوان یک انسان صالح به جامعه نمی‌شود، بلکه تجربه یک بار تحقیر و خواری او را برای ارتکاب جرائم بعدی جسورتر ساخته و در نتیجه وی دیگر واژه‌ای از اجرای مجازات در علن ندارد چرا که شخصیت و پایگاه اجتماعی قبلی خود را از دست رفته تلقی می‌کند؛ از نظر فقهی عقاید مختلف و متفاوتی در زمینه اجرای علنی یا اجرای مخفیانه مجازات‌ها اذعان شده است؛ به نظر نگارنده در تحلیل اجرای علنی یا اجرای مخفیانه مجازات‌ها باید اذعان داشت که مصلحت اسلام و مسلمین در اجرای کیفر مدنظر قرار گیرد و اساساً بر پایه مصلحت عمل شود؛ مثلاً هرگاه اجرای علنی مجازاتی موجب وهن اسلام و نظام اسلامی باشد؛ باید از اجرای آشکار مجازات جلوگیری شود.

جنبه جدید بودن و نوآوری در تحقیق

تطبیق موضوع مورد بحث با قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲، قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ و پیامدهایی که اجرای علنی مجازات در جامعه پیشرفته و تکنولوژی‌های امروزی به همراه